

פניני הדרה היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרה היומי

יומא לה-מא | פרשת נשא | גליון מס' 72

דרה לה: פ

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרעפיק חציו היה נותן לשומר בית המדרש וכו' - כתב החפץ חיים זצ"ל בליקוטי הלכות דמכאן מוכח דאדם שאינו יכול ללמוד בעצמו ומוכרח לשכור איזה מלמד לזה והוא איש עני, אעפ"כ חייב לצמצם ממשכורתו ולחיות בצמצום רב, ואינו דומה להא דאמרינן המבזבז לא יבזבז יותר מחומש, דזהו רק לענין צדקה, אבל לא לענין תורה שהוא מחויב לידע אותה והיא חיוי לנצח.

אלא שבשטמ"ק (כתובות נ א) מבואר דאפילו לצורך ת"ת של אחרים מותר להוציא יותר מחומש. אמנם מדברי החפץ חיים (הנ"ל) נראה דרק לתורה של עצמו יכול להוציא יותר מחומש.

מיהו עיין באהבת חסד (פרק ז) שהביא החפץ חיים את דברי השטמ"ק הנ"ל, ומבאר כוונתו דהמחזיק תורה יש לו חלק בתורה וכיששכר וזבולון, וע"כ שוה הוא ללימוד של עצמו דחייב להוציא יותר מחומש.

עוד נציין שהדברי מלכיאל (ח"א סי' ק"ב) הוכיח מדברי השטמ"ק דהא דאסור להוציא יותר מחומש הוא מדרבנן, והקילו בת"ת דאין לחוש שירד מנכסיו, כי בשמאלה עושר וכבוד.

ובשו"ע הלכות ת"ת להרב (פרק ג' ה"ג) כתב בזה חשבון נורא, דהנה אמרו כאן שהלל הרויח טרעפיק שהוא חצי דינר, וחציו הי' נותן לשומר בית המדרש, וחציו נשאר לו דהיינו רבע דינר שהוא ג' פונדיונות, שהרי יש י"ב פונדיון בדינר, והוא שיעור שהיו קונים אז לחם כשיעור שש ביצים, כדאיתא בעירובין פ"ח מ"ב, ורק זה נשאר לו לפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, וכל הוצאתו גם לשבתות וימים טובים.

ועיין שם עוד בקונטרס אחרון (פ"ג סוס"ק א) שמה שאמרו כאן שהלל מחייב את העניים, הוא כמו שכתב הרמב"ם (הל' ת"ת פ"ג) "מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בחיי תורה וכו' וחיי צער תחי' כו'" והיינו שאינו חיוב מה"ת לעשות כן, ומי שאינו עושה כן אינו עובר אדאורייתא ח"ו, אלא שזו מדת חסידות לחיות חיי צער בכדי לזכות בכתר תורה. ומה שאמר שהלל מחייב את העניים היינו כעין שאמרו במנחות (מ"א ע"א) שהמלאך אמר לר' קטינא שבעידן ריתחא נענשים על שאין מקיימים עשה, דהיינו

מאי פרוה אמר רב יוסף פרוה אמגושא - ופירש"י מכשף אחד ששמו פרוה בנאה - בית הפרוה נקרא על שם האיש שבנה אותו, שהיה שמו פרוה והיה מכשף (רש"י הנ"ל), ויש מוסיפים שבנה אותו במכשפות (רע"ב מדות שם, ועי"ש בתוי"ט שתמה, ועי' תפא"י שם שהיה באומנות נפלאה ונראה כאילו הוא בכישוף), יש אומרים שהיה ישראל שחזר בתשובה, שנכרי לא בנה שום דבר בהר הבית, משום לא לכם ולנו לבנות בית אלהינו (מאירי יומא שם; רא"ש מדות שם, ועי' פסקי תוס' מדות סי' כב), ויש אומרים שמכשף זה לא בנה אותו, אלא חפר מחילה מתחת לקרקע, כדי לראות את עבודת הכהן הגדול ביום הכפורים, ומצאוהו בלשכה זו והרגוהו (ערוך ע' פרוה ותוס' יומא שם בשמו; פהמ"ש להרמב"ם מדות שם ופי' הרא"ש שם), או שנעשה להם נס ומת שם, וקראו הלשכה על שמו (מאירי שם), ויש אומרים שהגג בלבד של בית הפרוה בנאו אותו מכשף, ועשאו דומה לבית הטבילה שהיה בחול על גבי שער המים, אבל הלשכה נקראת בשם בית הפרוה על שם עורות הפרים שהיו בה (ר"ש מדות שם).

דרה לה: פ

אחר שכלתה עבודת ציבור כהן שעשתה לו אמו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד ובלבד שימסרנה לציבור וכו' - המשנה למלך (פ"ד דשקלים ה"ו) תמה דמאחר דמתירין לו לעבוד בבגד זה עבודת יחיד ולא חיישינן שלא ימסרנה יפה יפה, א"כ אמאי אינו רשאי לעבוד בהם גם עבודת ציבור, ואין לומר דעבודת יחיד אין צורך שיבאו הבגדים משל ציבור, דא"כ למה בעינן כלל שימסרנה לציבור.

בבאר יצחק (א"ח סי' כו) מתרץ קושית המשנה למלך, דהא דחיישינן שלא מסרה יפה לצבור ולא דדברים שבלב לא היו דברים משום דחיישינן שמא היו אומדנא דמוכח דהרוב אינם מוסרין יפה יפה לציבור, ואף שאומר ומעיד שמסרן יפה יפה, לא מאמינים לו מפני שהוא נגד חזקת מרא קמא, אבל בעבודת יחיד שמוטלת עליו בלבד, וכמש"כ רש"י (בד"ה עבודת), שפיר יכול לסמוך על ידיעתו שמסרן יפה יפה לציבור אף שהוא נגד חזקת מרא קמא ונגד הרוב.

שאין לובשים בגד של ד' כנפות להתחייב בציצית, אבל אין חובה לעשות כן.

דף לו. ס

ובלבד שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הזבה- בתוס' ישנים (ד"ה ובלבד) הביא מתורת כהנים: וסמך ידו על ראשו, ולא ידו ע"ג ידו וכל שכן דבר אחר שחוצץ.

במג"א (סי' ע"ד סק"ג) הביא מתרומת הדשן דלענין לבו רואה את הערוה לא מהני כיסוי בידו, שהגוף והיד הם מין אחד, ומין במינו אינו חוצץ.

ותמה על זה במסגרת זהב (על המשניות כאן פ"ג מ"ח) דהכא חזינן דצריך להניח ידו על הקרבן, ואם מניחו על היד השני' הוי חציצה, הרי דמגוף אחד הוי חציצה. ותירץ בחזון יחזקאל (מנחות פ"י ה"ג) דאף דבעלמא מין במינו לא הוי חציצה, היינו משום דבטל אל מינו, משא"כ כאן ששני הידים הם בחובת הסמיכה, לא שייך לומר דיד א' יבטל להב', ולכן אם היד א' תחת השני' ה"ז חוצץ.

דף לו: ס

אלא כך היה מתודה הטאתי ועויתי ופשעתי לפניך וכו' - כתב המנחת חינוך (מצוה שסד אות ה) דנראה פשוט דנוסח הזה אינו אלא במתודה על הרבה עבירות וכמו הכא בכהן גדול, אבל המתודה על חטא אחד ממה נפשך אם היה שוגג סגי בחטאתי לחוד ולא יוסיף ועויתי ופשעתי והרי דובר שקרים, ואם מזיד הוא למה יאמר חטאתי, ומנא לן לומר דמתודה על עבירות אחרות שנשכחו ממנו וכדאיתא לעיל דעל עולה מתודה עון עולה בלבד, והמנחת חינוך נדחק בלשון הר"מ הל' תשובה (פ"א ה"א) דמשמע ממנו דבכל גווני צריך להתוודות בנוסח הזה, ע"ש.

שמעת מינה כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה - כתב בהערות הגר"ש אלישיב: איתא במגילה [יח ב] אמר רבב"ח אר"י אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב מיתבי ארשב"א מעשה בר"מ שהלך לעבר השנה באסיא ולא היה שם מגילה וכתבה מלבו וקראה א"ר אבהו שאני ר"מ דמקיים ביה ועפעפיך יישירו נגדך. והיינו דכמאן דכתוב לפניו דמי.

והנה בשו"ע בהלכות ס"ת [יו"ד רעד ס"ב] כתב להלכה צריך שיהיה לפניו ספר אחר שיעתיק ממנו שאסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב וצריך שיקרא כל תיבה בפיו קודם שיקראנו.

וכן נקט הרמ"א בהלכות מגילה [תרצא ס"ב] דצריך לכתבה מן הכתב ולהוציא כל תיבה מפיו קודם שיכתבנה כמו בס"ת. ותמה שם המג"א דבסי' לב סל"א כ' דדוקא אם כותב ע"פ צריך להוציא מפיו ומגילה וס"ת אסור לכתוב ע"פ.

ותירץ החת"ס שם [בהגהות ובתש' סי' קצב] דהא דמעכב שיוציא מפיו היינו בשכותב חלקים ששגורים לו וכהא דר"מ דכתב ע"פ משום דכמונח לפניו דמי.

בהא מעכב שיוציא עכ"פ מפיו כיון דלא כותב מתוך הכתב ומוסיף החת"ס דלפ"ז בזמנינו שמשאירים אלו הכותבים ס"ת כמה אותיות לבסוף שיכתבו חשובי הקהל. והרי לא כותבים מספר אחר אפשר לסמוך שיכתבו מתוך החומשים אף על פי שבפשטות בעינין מתוך הכתב ס"ת כדין. דלא גרע זה מהא דר"מ ששגור בפיו אבל לפ"ז בעינין שיוציאו בפייהם מה שכותבים וכאחד שכותב בע"פ וזה לבו"ע עיין הלכות תפילין סי' לב ס' ל"א דבתפילין שכותב בע"פ אם שגור עליו מ"מ צריך לקרותו בפיו, עיין שם. וצריך ליזהר בזה להלכה.

דף לח. ס

בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב - וברש"י על מעשה הכתב, קושר ד' קולמוסין בד' אצבעותיו וכותב שם בן ארבע אותיות כאחד.

בשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ב סי' י) הביא דברי המצת שימורים בהלכות תפילין (לד ע"ב) שביאר כתיבת השם עפ"י ד' הזוהר הקדוש בפרשת ויקרא (דף יא ע"ב), וכתב דיש להפסיק בכתיבת כל אות כמה פעמים.

וכתב ע"ז הגאון ר' יעקב פראג"י דהוא תמוה מאד, דכמשנה כאן מבואר דהיה מעליותא לכתוב שם הקדוש בבת אחת בלי פירוד, וכ"ש דאין להפסיק באות עצמה ולעשותה בג' וד' פעמים.

וע"כ כתב לבאר דברי הזוה"ק באופן אחר וכתב בתוך דבריו דעוד אשמעינן בזה"ק שצריך שיכתוב השם על סדר אותיותיו, ולא יכתוב אות שניה עד שתהי' אות ראשונה דהיינו היו"ד שלימה כתיקנה, ואם חיסר אפי"ן קוץ אחת מהיו"ד וכתב אות שניה הרי פגם השם, וכן כל אותיות השם דלא יכתוב אות שלישיית שהיא הו"ו אלא א"כ יהיו שתי האותיות י - ה שקודם לה שלמים, דמהשתי אותיות הראשונות מתפשטות השתי אותיות האחרונות.

וכתב דלפ"ז יקשה דלפי הזוהר משמע דעדיף לכתוב אותיות השם בזה אחר זה ולא בבת אחת, דע"ז תתקיים הכוונה דרומזת התפשטות אותיות מאותיות, ואילו כאן במשנה מבואר דלכתוב כל הד' אותיות בבת אחת עדיף טפי מאשר לכתוב אותם בזה אחר זה.

ותירץ דהזוה"ק לא דיבר אלא במצוי ובדרך כתיבה האפשרית אשר יכול האדם לכתוב, דהיינו בזו אחר זו, דבדרך דאינו מצוי ולא אפשר לא מיירי, ואתא לאשמעינן דיזהר האדם לכתוב אות ראשונה שלימה קודם שיכתוב אות שאחריה. כי אם כתב באחרונה קודם שנשלמה הקודמת הרי פגם הרמז הרמזו בסדרם שמתפשטות אלו לאלו, אבל כשיכתוב אותיות השם ארבעתן בבת אחת לא פגם מידי, וההתפשטות שמתפשטות אלו מאלו רמזו במקומו עומד, ואדרבא, כשכתבן בבת אחת מורה יחוד גדול פשוט, ומפני המעלה הגדולה הזאת גדולה שיש בכתיבת השם בבת אחת נתקלל בן קמצר על שלא רצה ללמדו ומנע הטוב הגדול והנכבד שהוא מישראל, עיין שם.

דהיינו שהקב"ה מוסיף לו קדושה על קדושתו שיהיה עושה טוב, משא"כ לענין בא לטמא אין הקדוש ברוך הוא מוסיף לו טומאה, אלא דאינו מעכב אותו מלחטוא, אלא פותחין לו לחטוא, דהקב"ה הוא הקדוש האמתי, וכשמתחיל האדם להתקדש אז כביכול מתדבק בקדושתו ופותח המקור, וע"כ ה' מסייע לו ממש להתקדש, משא"כ בסטרא דמסאבא, לא יגורך רע כתיב, וסביב רשעים יתהלכון, רחוק מהקדושה, וע"כ לא שייך לומר שיסייע הקדוש ברוך הוא ממש לטמאו, כי אין רע למעלה.

רקביבות תעלה בשמותן דלא מסקינן בשמיהו- כתב החיד"א בספרו פתח עינים: אפשר לומר במה שראיתי להרב החסיד מהר"ר אליעזר פואה זצ"ל בס' מדרש בחידוש והוא פירוש על ההגדה בפסקת מתחלה וע"ז דכשם שאמרו דאם אומרים שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר כך כשמספרים בגנותו מצטער ויש לו כפרה ולזה שנינו ג' מלכים אין להם חלק לעה"ב כי בספור זה וכיוצא הוה להו כפרה עכ"ד וז"ש רקביבות תעלה בשמותן דאם היינו מזכירים שמם אף דרך גנות היה להם איזה כפרה ואינם כדאים לזה. ועמ"ש אני בעניי בס' הקטן פני דוד פ' מסעי בס"ד ע"ש.

עמד עליו נחשול שבים לטבעו, נטלו אחת מהן והטילו לים ועדין לא נח הים מועפו, בקשו להטיל את חברתה עמד הוא וכרכה אמר להם הטילוני עמה, מיד נח הים מועפו- והקשה בהערות הגרי"ש אלישיב דלכאורה קשה שהרי שלא כדן הוא, דודאי לא הוה הטלת הדלתות מג' עבירות ואם כן מה היתר היה לו בדבר למסור הנפש כדי שלא יטלו לים, ובודאי אם היה בא לשאול אם מותר להטיל עצמו לים לא היינו מתירים לו, והשיב דאם היו מטילים אותם לים היה חילול ה' גדול, דהרי הלך עד אלכסנדריא של מצרים והוציא על הדלתות ממוון רב, והשתא יאמרו שהם נטבעים, וא"כ בהצלחתם יש קידוש ה', והוא נתכוון לשם שמים, ולבסוף באמת יצא מזה שנתקדש שמו יתברך, וזה ברור שאם היה לגמרי שלא כדן לא היו מזכירים שמו של ניקנור לשבח, והכא שאני שהיה מקום קידוש שמו הגדול, יעו"ש.

והעיון יעקב (שם) תירץ דשלוחי מצוה אינם נזוקים לא בהליכתן ולא בחזרתן ועל זה סמך ניקנור,

דף למ. ע

כמאי קמיפלגי מר סבר ימינא בסגן עדיף משמאליה דכהן גדול ומר סבר כי הדדי נינהו- הדובב מישרים (ח"ב סי' לח) נשאל בבית המדרש שיש בו שני בעלי תוקע אולם האחד הוא תלמיד חכם וירא שמים ובעל מעשים טובים אלא דאינו יכול לתקוע אלא לצד שמאל של פיו, והבעל תוקע השני אין דומה לו במעלותיו אך יהודי פשוט וכשר לתקוע ותוקע כדרך התוקעין בימין של פיו איזה מהן לבחור, מאחר שמבואר בס' תקפ"ה שטוב לתקוע בצד ימין.

והשיב הדובב מישרים דעדיף לבחור בת"ח וירא שמים, דמעלות עצמיות מכריע נגד מעלה שהובא ברמ"א בלשון "טוב לתקוע בצד ימין אם אפשר", וכתב בדמות ראייה

ובמנחת חינוך (מצוה תלז אות ו) תמה היאך אנו כותבין השם כסדרו, הרי כשכותבין י' ואח"כ ה' הוי כבר שם השם, וכשכותב אחר כך אות ו' הרי הוא מוחק את השם שהרי "יהו" איננו שם. וא"כ הי"ל לחז"ל לתקן שיכתבו את הו' ואח"כ לפניו את ה' ואת הה', ואין לתרץ דהוי מקלקל ע"מ לתקן, דלכתחילה היכי שרי, וכתב דמכאן ראי' מוכח למש"כ הגינת ורדים דבעינן שיכתוב השם כסדרן, ולכן אף על גב דכשכותב י' ואח"כ ה' הוי שם השם, מ"מ כשכותב אח"כ ו' הוי מקלקל ע"מ לתקן, ולא יכלו לתקן שיכתוב הו' מקודם דבעינן שיכתוב כסדרן.

ועל פי זה ביאר מה הי' השבח של בן קמצר שכתב כל השם בבת אחת, דבזה לא הי' רגע א' של קלקול השם ל' ה', דהרי בבת אחת כתב כל האותיות של שם השם.

והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים וכו'- כתב הריטב"א דאע"ג דכתיב לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, כבר מבואר בספרי דרק לגור אסור לחזור לשם, אבל לסחורה ולכבוש את הארץ מותר. ותמה על מה סמכו העולם לגור בזמן הזה במצרים וכגון הרמב"ם וגדולים אחרים, וכתב די"א דאותן עיירות כבר נתבלבלו ונחרבו ואלו עיירות אחרות הן. ובשם הרא"מ תירץ דאין האיסור רק לחזור מא"י למצרים דרך המדבר, אבל משאר הארצות אין איסור לחזור למצרים.

והריטב"א תירץ שאין האיסור רק בזמן שישראל שרויים על אדמתם, אבל בזה"ז שנגזר עלינו להיות נדחים בכל קצוי הארץ כל חו"ל אחד הוא, "ואין איסור אלא שלא לצאת מדעת מן הארץ לחו"ל".

בספר כפתור ופרח (פרק ה) הביא ששמע מרבינו שמואל מבני בניו של הרמב"ם, שהרמב"ם הי' חותם על עצמו "העובר כל יום שלשה לאוין", אלא שהי' מוכרח לגור שם מחמת שהי' רופא המלך. ועיין שדי חמד ח"ג מערכת הי' אות מ"ו.

דף לח: ע

אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו אפילו כמלא נימא- וצריך לבאר הלשון "כמלא נימא"? אלא שאמרו חז"ל (נדה נב, ב) על הפסוק ויען ד' את איוב מן הסערה ויאמר אליו שוטה שבעולם! הרבה נימין בראתי בראשו של אדם, ולכל נימא ונימא בראתי לו גומא בפני עצמה שלא יהיו שתים יונקות מגומא אחת, שאלמלא שתים יונקות מגומא אחת מכחישי מאור עיניו של אדם, גומא בגומא לא נתחלף לי, איוב באיוב נתחלף לי?

וזה מה שאמרו "כמלא נימא", כלומר לך תלמד משערות הראש, אם לכל שיערה ושערה יש גומא ושביל בפני עצמו, שמשם הוא יונק ושואב חיותו, ואין שער א' יונק מגומא של השני, ק"ו על האדם שיש לכל אחד ואחד שביל בפני עצמו לכל צרכיו, ואל לו להביט ולהסתכל במה שמוכן לחבירו.

אמר ר"ל מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו וכו'- כתב השל"ה (יומא דרך חיים) וסוד הענין למה בקדושה מסייע ממש,

מהמד"א כאן דימין בסגן ושמאל בכהן גדול כי הדדי נינהו, וכן פסק הר"מ, אלמא דשמאל דכה"ג עדיפא לנו, ומכ"ש בהא בתקיעת שופר לצד ימין של פיו הוא רק מעלה יתירא.

דף למ: פס

ומהן היתה פרנסה לכהונה- התפארת ישראל (ספ"ג דמידות) והגר"י ענגיל ז"ל בגליוני הש"ס (תענית כב ב) תמהו דאיך נהנו מאותן פירות, והא קי"ל דאין נהנין ממעשי נסים, ותירץ הגליוני הש"ס דעניים מותרין ליהנות ממעשי נסים, וכדאיתא בתענית (כב א) בההוא עובדא דר"א איש בירתא לא יהיו לך אלא כשאר עניי ישראל. מיהו היד דוד בתענית פירש בהא דר"א איש בירתא דאין האיסור רק למי שנעשה הנס עבורו, וכמש"כ הגבורת ארי (תענית כה א).

ומדברי הרא"ש (תמיד סי' ב) מבואר דשלמה נטע אותה גפן של זהב בחכמתו, ולפ"ז אין כאן נהנה ממעשי נסים, אלא דצ"ע דהא לעיל ספ"ק מבואר בהדיא דבנס גדלו, וכדפריך (שם) ומי אין נסים יותר מעשרה והא שלמה נטע כל מיני מגדים של זהב.

דף מא: פס

מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא וכו'- כתב בספר ראש גולת אריאל על כ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת מגור זצ"ל (ח"א ע' שכ - שכא): מעשה שישבו גאונים גדולים במסיבה עם רבינו זצ"ל והיו מדברים חידושי תורה. בין הנוכחים היו: הגאון רבי נתן שפיגלגלאס הי"ד, האדמו"ר מסוקולוב רבי יצחק זליג מורנגשטרן זצ"ל, הגאון רבי מנחם זמבא הי"ד ואחרים. מהלך שיחתם, הזכיר רבי מנחם זמבא את דברי ספר החינוך (מצוה קכ"ג) בקרבן עולה ויורד, דעני שהביא קרבן עשיר לא יצא, וכבר תמהו עליו המפרשים: הלא משנה מפורשת היא (נגעים פרק י"ד משנה י"ב) במצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא? ניסה רבי מנחם ליישב דברי ספר החינוך בפלפול ובחריפות, והתפתחה בין הגאונים סביבו שקלא - וטריא רבת, זה בונה וזה סותר, הכל מחפשים דרך ליישב את דברי החינוך, ורק רבינו זצ"ל יושב ומחריש מבלי לקחת חבל בויוכחים. רק כשעמד לעזוב את החדר העיר במלים בודדות שצדקו דברי ספר החינוך: "הלא סוף סוף ליהודי הזה חסר קרבן... ויצא."

השתאו הגאונים לדעת מה היתה כוונתו. אמר להם רבי מנחם: "התירוץ שאמר הרבי פשוט מאד, כי ה"חינוך" מדבר במביא קרבן על טומאת מקדש וקדשיו, שהדין לעשיר שיביא "כשבה לחטאת" ולעני שיביא קן שלם אחד ל"עולה" ואחד ל"חטאת", נמצא שאם הביא העני קרבן

עשיר החסיר מלהביא עולה כפי שמוטל עליו, אבל המשנה במס' נגעים עוסקת בקרבן מצורע, והוא מורכב משלושה: חטאת, אשם, עולה, הן בעשיר (ג' בהמות) הן בעני (כבש לאשם וב' עופות לעולה וחטאת), אם כן לא החסיר מאומה מהמוטל עליו בהקריבו קרבן עשיר, ולכן המשנה אומרת יצא. והשתומם רבי מנחם זמבא, כיצד הבלוג רבו, ולא מיהר להגיד את התירוץ כשפילפלו במשך שעה ארוכה... ע"כ.

קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח כו'- בהגהות טל תורה להגר"מ אריק זצ"ל (להלן ס"ז ע"א) כתב: צ"ע האיך הותר לעשות קשר ביוהכ"פ דהוי מלאכה דאורייתא בשביל זה שאינו כלל מעיקרי העבודה. ועי' תו"י כאן דהבאת הלשון אינה דוחה שבת ויוהכ"פ רק דהוי כלאח"י עיי"ש ואכתי קשה מהקשירה, ואף דאינו חושש שיתקיים תמיד רק עתה, מ"מ הא מה שקשור בין קרניו קשור תמיד ואינו חושש להתירו ובכה"ג הוי קשר של קיימא כמ"ש רש"י בסוכה ל"ג לענין אגד דלולב עיי"ש ואולי קושר לאו דוקא רק עניבה היה עכ"ל.

וכבר רמז להערה זו הגאון הגדול מהרי"ל דיסקין זצ"ל בשו"ת שלו בקו"א (סי' ה' אות ל"ה) וז"ל: במג"א סוס"י שי"ז (דין קשר שפעמים נמלך ומבטלו) ומ"מ מספקא לי אם כשנמלך הי' לפי שא"צ להחבל לכן מניחו שם קשור אי איכא איסורא, דנימא דקשירה זו הויא מלאכה שא"צ לגופה, דהיינו שמתעצל להתיר אבל אינו רוצה בקשירתו. ויתכן דזהו חילוק דכובס ואומן (שם סעי' ג') דהכובס בעת הכביסה צריך לקשור אבל אח"כ אין צורך בו, משא"כ האומן שקושר זוג המנעלים. ובעיקר הא דקשר כובס, י"ל דאין אדם קושר לקיימא דבר שאינו שלו עיין לעיל (סוס"י ש"ט), אך למש"כ דצריך לכביסתו ב"כ אדעתא דהכי נתן לו.

וקצת יש להביא ראי' למ"ש לעיל מהא דיומא (ס"ז ע"א) דתיקנו חז"ל שיקשור גם בין קרניו (ועי' תוס' ישנים שם) והלא קשר זה אינו עשוי להתירו לעולם, שהרי כשמתגזר איברים אינו יורד אחריו, וא"כ להרמב"ם עובר בקושר ביוהכ"פ ממש, אלא ע"כ כנ"ל, דכיון שאינו צריך לו לקשר אח"כ לא חשיב קשר של קיימא. אך י"ל דאולי ע"י הדחיפה ראוי שינתק עכ"ל.

כאן ב' שבותין א' כיבוי עששיות ברזל ב' טבילה בחמין. ותירץ ע"פ מש"כ האבן עוזר דל"א דב' שבותין אסורין רק אם הם א' מתוך השני כגון שצריך לעלות באילן ליטול מוקצה, אבל הכא כל שבות לחודיה קאי ושרי.

<<<>>

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נמסר שיעור בצורה רהוטה ובהירה בשעה 7.00 בערב - שמעו ותחי נפשכם.

כמו"כ מתקיים שיעור 'למאחרי שבת' בביהמ"ד אהל יששכר רח' המגיד ממעזריטש 144 בשעה 10.35 בערב.

ניתן לשמוע את השיעורים ב'קול הלשון' במס' 03-6171111 להקיש *7 ואז קוד *96633 *שלוחה 6

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל: K0504166339@gmail.com

ניתן לקבל גם את הגליון היוצא ע"י 'בית מדרש גבוה לכהנים' ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק.